

способу взаємодії зі світом. Практичне використання таких ігор у закладах дошкільної освіти є необхідною складовою сучасного підходу до раннього мовленнєвого розвитку дітей.

Список використаних джерел

1. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку: сучасні підходи. *Дошкільна освіта: теорія і практика*. 2020. № 3. С. 45–50.
2. Гладун Л., Жаркова І. Емоційний інтелект та його формування в старшого дошкільника засобами театралізованої діяльності. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. Вип. 4. С. 9–16.
3. Крутій К. Л. Інтерактивні ігри як засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. № 5. С. 102–108.
4. Писарчук О. Т. Особливості формування освітньо-розвивального середовища дошкільних освітніх закладів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2012. № 2. С. 44–51.
5. Писарчук О., Руденський Р. Підготовка майбутніх вихователів до проектування предметно-ігрового середовища закладу дошкільної освіти (на матеріалі осередку настільних ігор). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. № 1. С. 94–104. DOI : 10.25128/2415-3605.23.1.12

Оксана Писарчук,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Ростислав Руденський,

аспірант кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,

викладач кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

ГУМОРИСТИЧНІ ЗАСОБИ У СТРУКТУРІ ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У початковій школі навчання спрямоване на подальший розвиток життєвого досвіду учнів, ґрунтуючись на їхніх попередніх знаннях та навичках у різних сферах діяльності. Підхід до змісту освітнього процесу початкової школи формується з урахуванням основних напрямів розвитку дошкільників, визначених у Базовому компоненті дошкільної освіти (2021).

Поняття «освітньо-розвивальне середовище початкової школи» розглядається як «сукупність впливів та умов, які сприяють формуванню особистості здобувачів початкової освіти, а також як комплекс можливостей для їхнього розвитку, що охоплює просторово-предметний, соціально-комунікаційний, психолого-дидактичний і пізнавально-мотиваційний

компоненти» [3, с. 38].

Гумор є важливим засобом виховання, який не лише сприяє засвоєнню навчального матеріалу, а й створює позитивну атмосферу в освітньому процесі. Для учнів початкових класів, увага яких може швидко розсіюватися, використання гумористичних елементів допомагає стимулювати інтерес, розвивати творчі здібності та підвищувати мотивацію до навчання [2, с. 42–43]. У сучасних навчальних підручниках та посібниках гумор реалізується через короткі кумедні історії, дотепні ілюстрації та навчальні завдання і вправи, що містять розважальні елементи.

Гумористичні засоби, що інтегруються в освітньо-розвивальне середовище початкової школи, охоплюють широкий спектр творчих та розважальних форм. Серед них можна виділити анекдоти, жарти, усмішки та потішки, які допомагають створювати невимушену атмосферу. Байки й поетичні твори додають літературної виразності, а гуморески та небилиці стимулюють уяву і сприяють розвитку креативності. Також використовуються гумористичні настільні ігри, які поєднують навчання з розвагою. Мультфільми й комедійні фільми для молодших школярів допомагають краще сприймати матеріал, а жартівливі пісні та аудіозаписи сприяють емоційному піднесенню [4, с. 35–37]. Крім того, важливе місце посідають меми та комікси, які близькі сучасним здобувачам, а також спеціальні вправи і завдання, спрямовані на розвиток почуття гумору та емоційного інтелекту, що дозволяє поглиблювати соціально-емоційний досвід учнів.

Процес гри за своєю суттю спрямований на стимулювання емоцій радості, задоволення та підвищення життєвого тону. Цьому сприяють її емоційна насиченість, динамічність, особиста зацікавленість кожного учасника, а також використання елементів комічного. У нашому розумінні, гумор є соціальним конструктом, що глибоко впливає на всі аспекти життя людини та сприяє її всебічному розвитку. В освітньому процесі він відіграє важливу роль, адже ефективність здобуття освіти залежить від сформованості позитивних мотивів навчання. Цьому сприяють зокрема гумористичні настільні ігри [1].

Поширеною у практиці настільних ігор серед молодших школярів є тематика циркових вистав. Тема цирку почала проникати у настільні ігри ще наприкінці XIX ст., що збіглося з масовим відкриттям великих циркових установ по всьому світу [1, с. 278–279]. Якщо дорослих приваблює загальна концепція циркового мистецтва, то діти найбільше захоплюються дресированими тваринами, святковою атмосферою та, насамперед, веселими витівками клоунів.

Щодо тематики та особливостей ігрових правил, то доцільно відзначити, що молодші школярі зазвичай віддають перевагу динамічним діям із предметами, які викликають у них сміх і відрізняються кумедністю у способі виконання. При цьому зовнішній вигляд персонажів, їхні розміри чи інші подібні характеристики мають для них другорядне значення.

Наприклад, у настільній грі Spotlight Slam гравці використовують пластикову лапку тваринки, щоб вчасно накрити потрібну картку й здобути перемогу. Варто лише замінити ці лапки на звичайну руку, і діти швидко

втрачають інтерес, адже гра перестає приносити їм задоволення. Аналогічна ситуація спостерігається в грі «Шалені шкарпетки», де спінер допомагає визначити, який об'єкт потрібно знайти всередині шкарпетки. Якщо ж шкарпетку замінити на звичайну сумку, інтерес дітей значно знижується, а гумористичний елемент гри зовсім зникає. Гумористична складова гри «Stapelmannchen» полягає в необхідності розташувати пластикові фігурки клоунів, зачепивши їх одна за одну, створюючи високу конструкцію. Сміх і веселощі у дітей викликає саме спосіб кріплення фігурок у цій конструкції: за бік, за ковпак, за руку, за ногу чи за тулуб, що додає грі кумедності та непередбачуваності [1, с. 280–282].

Гра «Клоун з конфетті» також користується популярністю серед дітей завдяки своїй оригінальній ігровій механіці. У ній учасники повинні знайти на ігровому полі кружечки певного кольору, які відповідають результатам кидання кубиків. Пошук здійснюється за допомогою картонної фігурки клоуна, який жонглює двома дисками й одночасно їздить на одноколісному велосипеді. Кумедність гри полягає в тому, що отвори в дисках і колеса дозволяють гравцям шукати кружечки, здійснюючи безліч маніпуляцій із фігуркою клоуна: її потрібно повертати, обертати, переміщати чи перевертати, щоб швидше знайти необхідні кольори. Якщо прибрати фігурку клоуна і замінити її на прості маніпуляції руками, наприклад, вказування пальцем на кольори чи закривання їх білими кружечками, гра втрачає свою основну кумедну складову. У циркових виставах клоун, який жонглює на одноколісному велосипеді, дивує глядачів своїми вміннями, спритністю та уважністю, водночас викликаючи сміх. У грі цей елемент представлений через картонну фігурку клоуна, що є ключовим елементом гумористичного наповнення гри.

Отже, ми проаналізували ігри, у яких дії є найбільш захопливими для молодших школярів у їхній ігровій діяльності. У таких іграх акцент робиться не стільки на персонажах чи сюжеті, скільки на оригінальності й нестандартності способів виконання завдань. Гумористичний потенціал настільних ігор має значний вплив на їхній розвиток, сприяючи організації змістовного дозвілля молодших школярів. Завдяки таким іграм створюється позитивний мікроклімат у колективі, розвивається емоційний інтелект, а також збагачується пізнавальний і сенсорний досвід дітей.

Список використаних джерел

1. Rudenskyi R., Pysarchuk O., Shcherbiak I., Akimjaková B., Minarovicova K. Humorous Potential of Board Games for Children of Senior Preschool Age. *Journal of Education Culture and Society*. 2024. № 15(2). Pp. 267–285. URL: <https://doi.org/10.15503/jecs2024.2.267.285>
2. Писарчук О., Чайка В. Психолого-педагогічний потенціал гумору як засобу навчання і виховання учнів початкової школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2021. № 2. С. 41–49.
3. Писарчук О. Моделювання освітньо-розвивального середовища в діяльності вчителя початкової школи: теоретичний і практичний аспекти.

Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2017. № 3. С. 36–44.

4. Шишак А. Формування навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи в процесі роботи з цифровою інформацією. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2021. № 2. С. 34–41.*

Тетяна Поврозник,

здобувач другого (магістерського) ступеня вищої освіти
кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник – Оксана Писарчук,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасний освітній процес невід’ємно пов’язаний з використанням новітніх цифрових технологій. Їхнє застосування в початковій школі не лише розширює можливості для навчання, а й допомагає розвивати критичне мислення, сприяє формуванню навичок самостійного навчання та вдосконаленню комунікативних вмінь. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес початкової школи є важливою складовою реформування освітньої системи в Україні, що відповідає вимогам часу та потребам дітей, які зростають у цифровому середовищі. Враховуючи високий рівень технологічного розвитку, питання інтеграції сучасних інформаційних технологій у навчання стає не лише актуальним, а й необхідним для забезпечення конкурентоспроможності освіти.

На більшості уроків у початкових класах ЗЗСО вчителі активно використовують цифрові технології, зокрема під час вивчення математики. Використання таких інструментів сприяє розвитку пізнавального інтересу учнів молодшої школи, адже цифровий формат подання та опрацювання матеріалу відповідає сучасним потребам дітей. Це дає змогу встановити зв’язок між їхнім навчанням і позашкільною діяльністю.

Одним з головних завдань є адаптація навчальних програм до цифрових технологій, що передбачає зміну традиційних підходів до навчання. Використання електронних підручників, інтерактивних дошок, освітніх платформ, а також онлайн-ресурсів допомагає не тільки урізноманітнити уроки, але й робить їх більш інтерактивними та доступними для дітей. Цифрові технології створюють умови для індивідуалізації навчання, що особливо важливо в початкових класах, коли діти ще перебувають на етапі формування базових знань та навичок. Вчителі мають можливість застосовувати різноманітні цифрові інструменти для розв’язання завдань, що сприяють